

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

О. О. Непочатенко, доктор економічних наук

П. К. Бечко, кандидат економічних наук

Л. В. Барабаш кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

Планування діяльності підприємства у сучасних умовах вимагає детального й уважного врахування всіх умов і особливостей оподаткування, а особливо – його переваг для видів діяльності та суб'єктів господарювання. З даної позиції вагомості та значних перспектив набуває податкове планування, як складова державного податкового менеджменту, що дає змогу підприємствам оптимізувати власні податкові платежі та результати діяльності.

***Ключові слова:** податковий менеджмент, корпоративне податкове планування, податкове навантаження, податкове регулювання, фіскальна функція податків.*

Постановка проблеми. Успішне функціонування підприємств усіх галузей вітчизняної національної економіки за ринкових умов значною мірою залежить від державного регулювання, що реалізовується через особливі умови їх оподаткування, надання пільг і переваг за окремими видами податків.

За часів незалежності України податкова система постійно реформується. Проте методичні підходи щодо реформування податкової системи не в повній мірі враховують особливості відповідних сфер господарювання, що перешкоджає успішному їх функціонуванню. Саме тому, з набранням чинності Податкового кодексу України, платники податків не отримали гарантій стабільності в оподаткуванні внаслідок складності та неоднозначності податкового законодавства, а також чітко вираженого фіскального його спрямування. Обмеження ролі регулюючої і стимулюючої функцій оподаткування та недостатнє використання фіскальних механізмів унеможливають стимулювання інвестиційної, інноваційної та підприємницької активності підприємств на умовах розширеного відтворення. Відтак податкова система неспроможна адекватно виконувати

свої функції, про що свідчать чисельні зміни до Податкового кодексу України.

Найпріоритетнішим механізмом для податкового регулювання суб'єктів господарювання національної економіки є корпоративне податкове планування, ефективність якого взаємопов'язана з бюджетуванням на макро-, мезо- та мікрорівнях і слугує наріжним каменем реформування податкової системи в Україні. З огляду на це, за сучасних умов виникає нагальна потреба в теоретико - методологічному вирішенні проблем корпоративного податкового планування, як найважливішої складової фінансового планування (управління фінансами).

Корпоративне податкове планування нерозривно пов'язане як з рівнем методичного забезпечення розвитку податкового менеджменту в Україні, так і з методикою податкового контролю. Це й зумовлює актуальність дослідження щодо пріоритетності корпоративного податкового планування в системі державного податкового менеджменту, що опирається на системний аналіз існуючих механізмів податкового регулювання, та розгляд нових складових з урахуванням відповідності й узгодженості планових змін у всьому комплексі інституційних чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корпоративне податкове планування в системі податкового менеджменту все частіше стає предметом наукових інтересів вітчизняних і зарубіжних науковців.

Так, ключові параметри корпоративного податкового планування з окресленням видів і цілей його реалізації стали ціллю наукових пошуків О. Магопець [3]

Місце корпоративного податкового планування у фінансовому управлінні підприємством, його відмінності від ухилення від оподаткування, сутність і практичне значення на мікрорівні досліджували А. Поддєрьогін і В.Черненко [4].

Переваги використання системи податкового планування на підприємстві обґрунтовано С. Корецькою, яка підкреслює, що «...податкове планування ... являє собою комплексний, інтеграційний процес, раціоналізація якого повинна базуватися на комплексному підході з використанням досягнень економічних, фінансових та юридичних наук. Впровадження в системі управління методики податкового планування на основі комплексного підходу дозволить зробити більш змістовні висновки щодо подальшого розвитку діяльності та знизити податковий ризик при прийнятті управлінських рішень в конкретній проблемній ситуації» [2].

Корпоративне податкове планування вже давно стало звичною практикою для суб'єктів господарювання розвинених країн. Це дозволяє їм

провадити власну господарську діяльність відкрито та з використанням усіх податкових вигод і преференцій. Відтак на дану складову ведення діяльності слід звернути увагу і вітчизняним підприємствам, які мають на меті збільшити результати свого господарювання й уникнути, насамперед, несплати податків, а податкових ризиків.

Методика досліджень. При проведенні даного дослідження було використано ряд загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, за допомогою статистичного методу та методу аналізу було з'ясовано динаміку податкового навантаження на підприємства України; метод аналізу дозволив деталізувати етапи, позиції і способи корпоративного податкового планування; узагальнення складових і формування концепції корпоративного податкового планування здійснено за допомогою методу синтезу; абстрактно-логічний використано для формування висновків і пропозицій щодо ролі та необхідності використання корпоративного податкового планування у діяльності підприємств.

Результати досліджень. В умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи податкова система потребує структурної перебудови з метою нарощування темпів сталого інноваційно-інвестиційного розвитку економіки. Формування ефективної податкової системи України фактично є однією з головних проблем розвитку суспільства, оскільки для успішного виконання поставлених соціально-економічних завдань наповнення бюджетів усіх рівнів є пріоритетним завданням сьогодення.

Значення податків у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку країни не обмежується виконанням ними тільки фіскальної функції. Зараз важко собі уявити керівника та провідних фахівців сучасного господарюючого суб'єкта, які б не володіли детальними знаннями функціонування механізмів адміністрування податків. На жаль, податкова система України носить переважно фіскальний, характер і не стимулює економічний розвиток. Відтак по окремих платниках податки складають суттєву частку в структурі витрат на виробництво, що негативно впливає на їх конкурентоспроможність. Крім того, подвійне оподаткування та значний обсяг тіньової економіки сприяють зниженню податкових надходжень. Важливе значення в оптимізації даної ситуації має визнання де-юре корпоративного податкового планування, що дає змогу стимулювати суб'єктів господарювання – платників податків, з одного боку, і забезпечення відповідних потреб держави щодо податкових надходжень до бюджетів різних рівнів – з іншого.

Корпоративне податкове планування є однією з найважливіших складових фінансового планування (управління фінансами) сучасного

підприємства. Сутність його полягає в тому, що кожен платник податків має право використовувати допустимі законом засоби, прийоми та способи для максимальної мінімізації своїх податкових зобов'язань.

За даними Світового банку, податкова система України піднялася з 84-го на 43-є місце в рейтингу простоти сплати податків за трьома головними параметрами – часом, що витрачається на сплату податків, їх кількістю та сукупною величиною податкових відрахувань. Про це йдеться в повідомленні аудиторської компанії Pricewaterhouse Coopers (PwC) за результатами глобального дослідження групою Світового банку і PwC системи оподаткування в 190 країнах [5]. Це є свідченням результативності посткризового економічного розвитку, що значною мірою залежить від податкового регулювання економіки, планування у сфері оподаткування, вміння та реальної здатності реагувати на необхідність модернізації економіки і прогнозувати її подальші зміни, а також здатності стимулювати платників податків для забезпечення інноваційного сталого економічного зростання.

В останні роки податкове навантаження на вітчизняні підприємства, незважаючи на покращення умов ведення бізнесу, є суттєвим і, відповідно, негативно впливає на результати їх фінансової діяльності (табл. 1).

Табл. 1. Показники податкового навантаження на підприємства України, за роками [1]

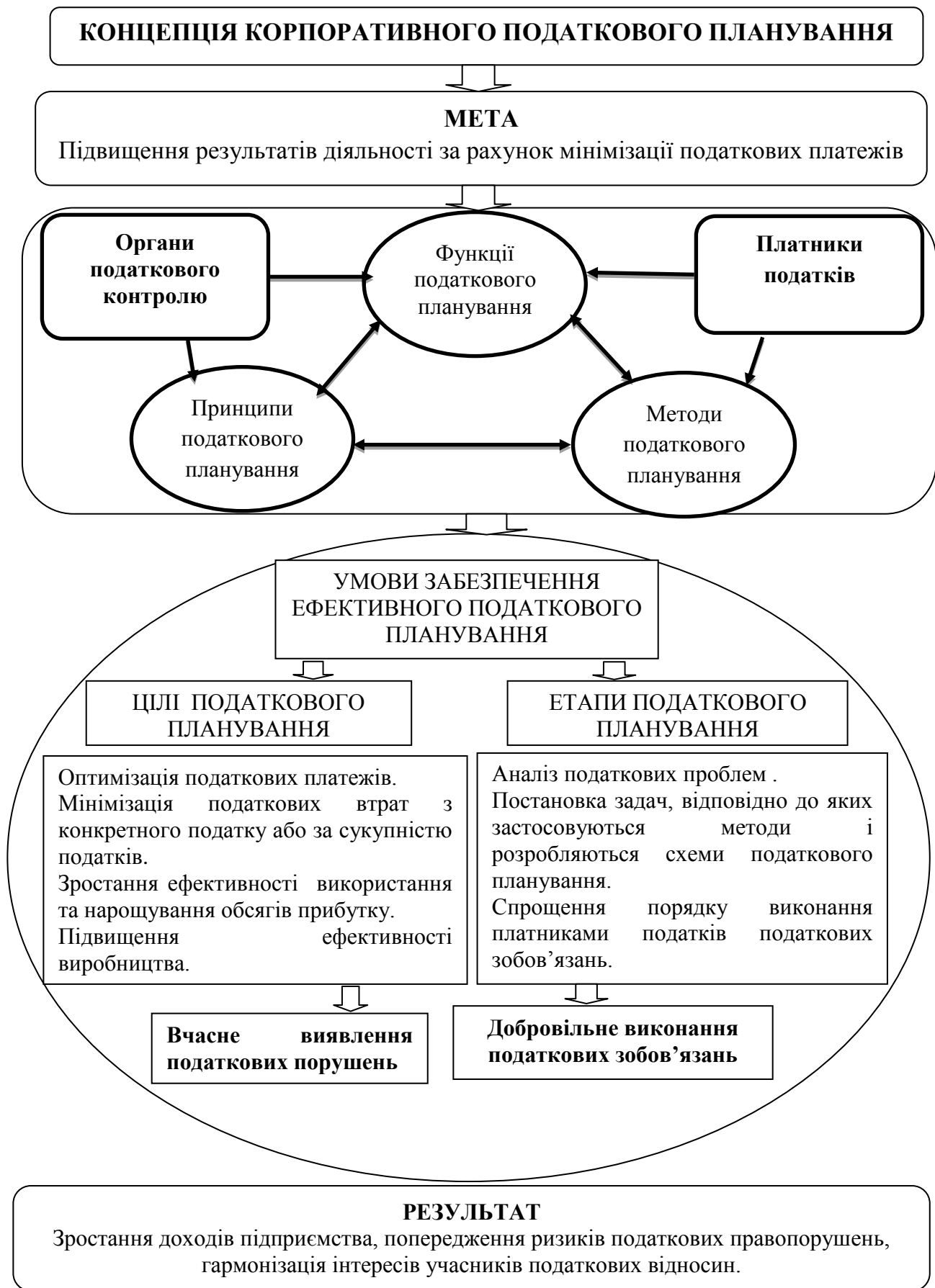
Показник	Рік							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	1120,6	1302,0	1459,1	1522,7	1586,9	1988,5	2385,4	2982,9
Податкові надходження до Зведеного бюджету України, млрд. грн.	128,4	182,3	196,9	186,3	204,2	299,2	362,1	488,3
Єдиний соціальний внесок, млрд. грн.	119,3	135,6	154,0	162,6	159,5	165,4	107,1	136,3
Рівень податкового навантаження на підприємства, %	22,1	24,4	24,0	22,9	22,9	23,4	19,7	20,9
Частка збиткових суб'єктів господарювання України, %	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7	26,3	26,6	27,2

За досліджуваний період рівень податкового навантаження на підприємства України перебував у діапазоні від 24,4% у 2011 р. до 19,7 % у 2016 р. Однак уже в 2017 р. податковий тягар на вітчизняні підприємства склав 20,9 %, що на 1,2 відсоткових пункти вище, порівняно з 2016 р. На тлі цього показника частка збиткових підприємств у 2017 р. склала 27,2 % до загальної їх кількості, що на 0,6 відсоткових пункти більше, порівняно з 2016 р.

Фіскальний характер сформованої податкової системи на етапі реформ, її перевантаженість надмірною кількістю податків і занадто високий рівень податкового тягаря, заплутаність законодавчих і нормативних актів різко знизили керованість останньою. Відтак підвищення результативності діяльності вітчизняних підприємств можливе шляхом застосування корпоративного податкового планування, яке дає змогу мінімізувати податкові платежі, не порушуючи податкове законодавство. В його основі – обов'язковість сплати законно встановлених податків лише в тій частині, на яку відповідні пільги не поширюються. І саме в цій частині на таких платників покладається відповідальність за несплату законно встановлених податків (рис. 1).

Сутність корпоративного податкового планування полягає в тому, що кожен платник податків має право використовувати допустимі законом засоби, прийоми та способи для максимального скорочення своїх податкових зобов'язань. Відтак під корпоративним податковим плануванням слід розуміти планування фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, здійснюване з метою мінімізації податкових платежів, яке може мати як індивідуальне спрямування, так і адресний характер, а також застосовуватися в фінансово-господарській діяльності переважної більшості підприємств.

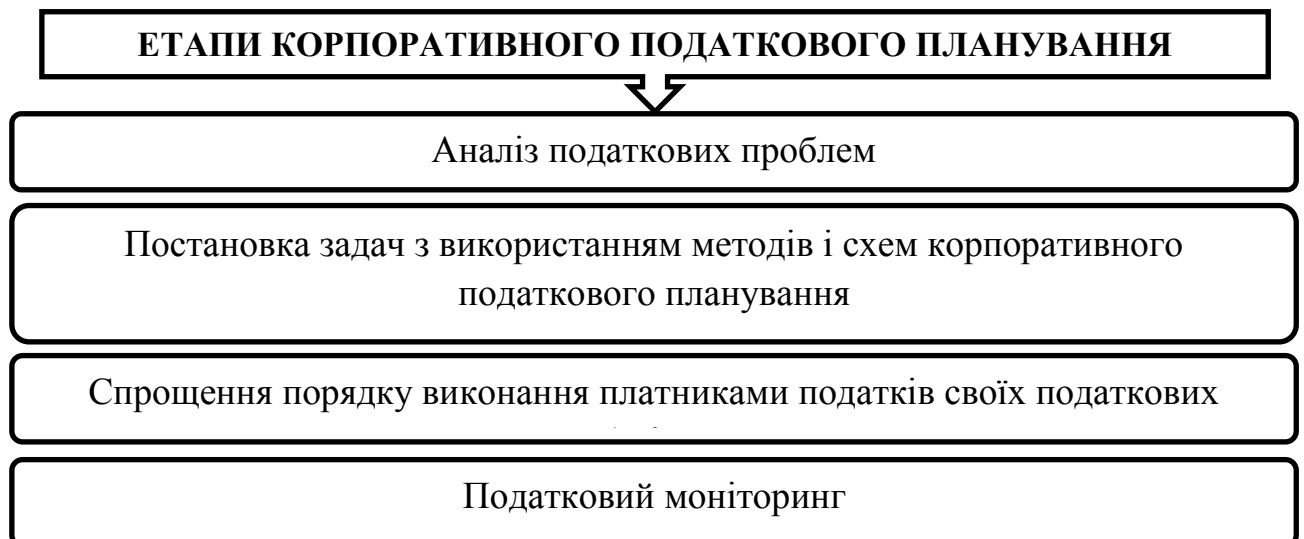
При корпоративному податковому плануванні характерною ознакою є «мінімізація податків», хоча абсолют даного явища досягається лише при повному припиненні господарської діяльності платника податків. З огляду на це, основною метою корпоративного податкового планування є збільшення фінансових результатів платників податків шляхом економії податкових витрат і недопущення зростаючої динаміки податкових платежів у порівнянні з темпами нарощування виручки. При оптимізації податків можуть вирішуватися й інші фінансові завдання, далекі від мінімізації. Наприклад, формування в звітному періоді істотного зростання прибутку для залучення нових кредитів і запровадження прогресивних технологій виробництва. У цьому випадку оптимізація податків стосуватиметься не тільки звітного періоду, а й наступного. Крім вищезазначеного, корпоративне податкове планування дає можливість запобігати зростанню податкових зобов'язань внаслідок помилок в оформленні угод, оптимізувати податкові платежі, мінімізувати податкові втрати з конкретного податку або за їх сукупністю.

Рис. 1. Концепція формування ефективного податкового корпоративного планування

Результатом корпоративного податкового планування є збільшення реальних можливостей підвищення ефективності виробництва підприємств і їх конкурентоспроможності, покращення підґрунтя функціонування на умовах розширеного відтворення, самофінансування та самоокупності, зменшення рівня податкових ризиків. При цьому загальні ризики мінімізації податків можна оцінити як сукупність можливих прямих втрат (збитків) платника податків при податковому контролі, включаючи стягнення недоїмок і штрафів, а також можливі майбутні витрати на врегулювання негативної ситуації. Відтак податковими ризиками для підприємства є посилення ризику податкового контролю, підвищення рівня податкового тягара та виникнення ризику кримінального переслідування.

Важливим елементом корпоративного податкового планування є виокремлення його етапів (рис. 2).

Рис. 2. Послідовність етапів реалізації корпоративного податкового планування

Корпоративне податкове планування суттєво впливає на забезпечення модернізації національної економіки, нарощування продуктивних сил та економічного і податкового потенціалу як країни, так і регіонів. Однак слід відзначити, що чинні на даний час методичні прийоми, які забезпечують корпоративне податкове планування, склалися спонтанно, на базі вже існуючих неформальних правил і механізмів. Останні ж виникли як додатковий ефект взаємодії агентів економічної діяльності від реалізації їх власних інтересів.

Завданням корпоративного податкового планування є вирішення соціально-економічних протиріч між державою, учасниками економічної

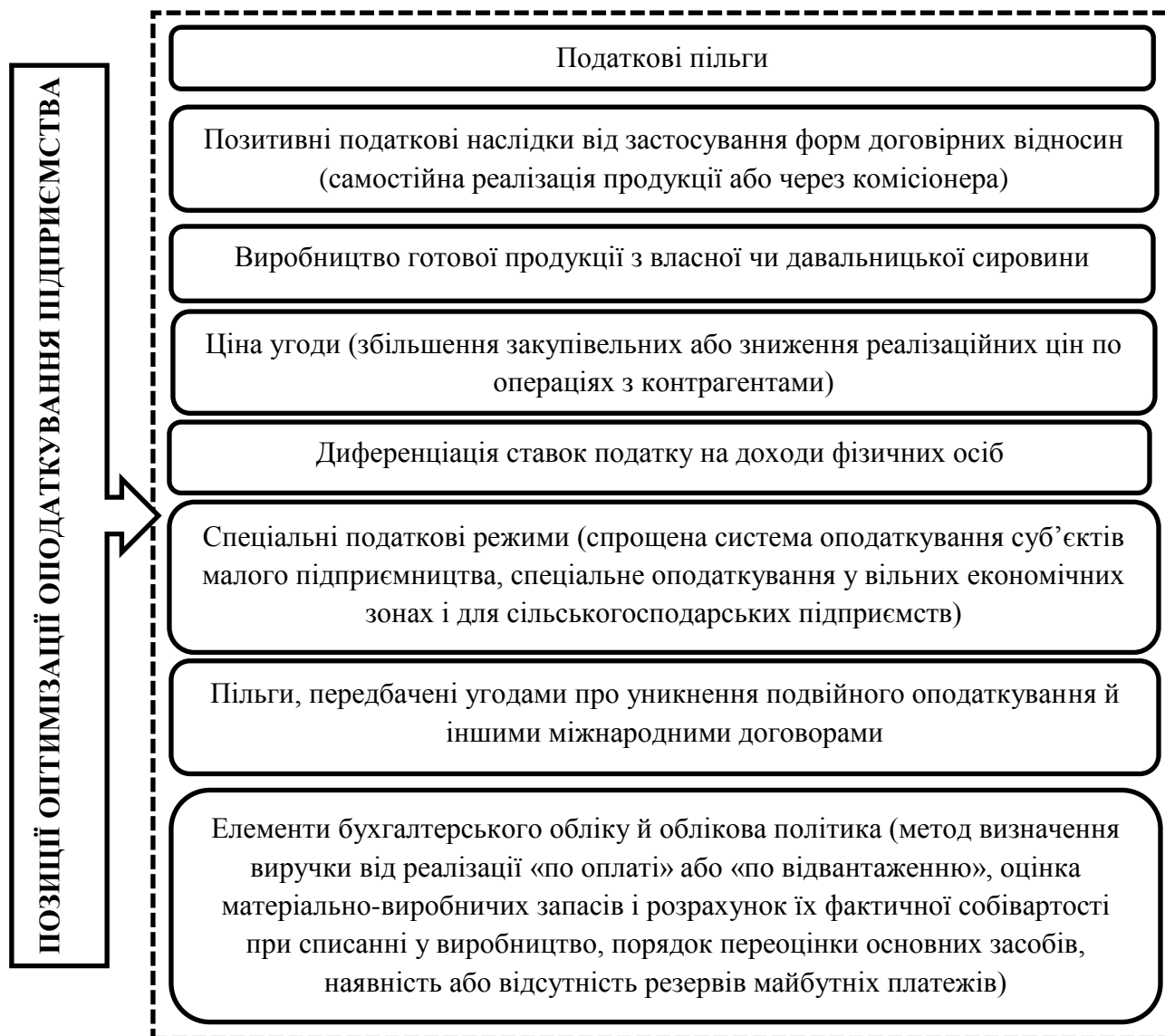
діяльності та суспільством. Перш за все, маються на увазі розбіжності між часткою державної власності, що невпинно зменшується, і зростаючим впливом чиновницького апарату. З огляду на це, корпоративне податкове планування, як система податкового менеджменту, забезпечує оптимальне вирішення взаємопов'язаних питань між фіскальними органами та платниками податків. Пошук оптимального їх вирішення, узгодження інтересів платників податків і держави є тривалим процесом, оскільки податки повинні мати економічне підґрунтя, забезпечувати стимулювання виробництва, прогнозувати найефективніші напрями виробничих відносин й унеможливити спад виробництва платників податків. Тому, незважаючи на домінуюче застосування контролюючими органами фіскальної функції податків, пріоритетним завданням при застосуванні корпоративного податкового планування є забезпечення прозорості оподаткування, яке б повною мірою відповідало фінансовому стану платників. Економіка країни активно реагує на якість податкового менеджменту. А тому заходи, що вживаються контролюючими органами щодо лібералізації оподаткування, призвели до зростання чисельності платників податків. Однак сьогодні стає очевидним, що накопичення у платників заборгованості по сплаті податків у значних масштабах є результатом недосконалого управління процесами оподаткування.

Відсутність в Україні власного досвіду з формування податкової системи країни призвела до створення її шляхом багаторічних реформ, що ознаменувалися низкою проб і помилок. В той же час, чинне податкове законодавство надає платникам податків реальні можливості для практичної реалізації корпоративного податкового планування, основними інструментами якого є податкові пільги, спеціальні податкові режими, зони пільгового оподаткування як на території України, так і за кордоном, угоди про уникнення подвійного оподаткування. Практичне застосування названих інструментів дає змогу платникам податків реалізовувати найвигідніші позиції, які не протирічать чинному податковому законодавству та позитивно впливають на результати діяльності (рис. 3).

Проведення корпоративного планування платником податків реалізується за допомогою створення та використання певної схеми, що покладається в основу реалізації всієї фінансово-господарської діяльності. При цьому основна увага зосереджується на виборі та використанні правильних методичних підходів корпоративного податкового планування, що дозволять у повній мірі реалізувати завдання останнього шляхом побудови відповідної системи.

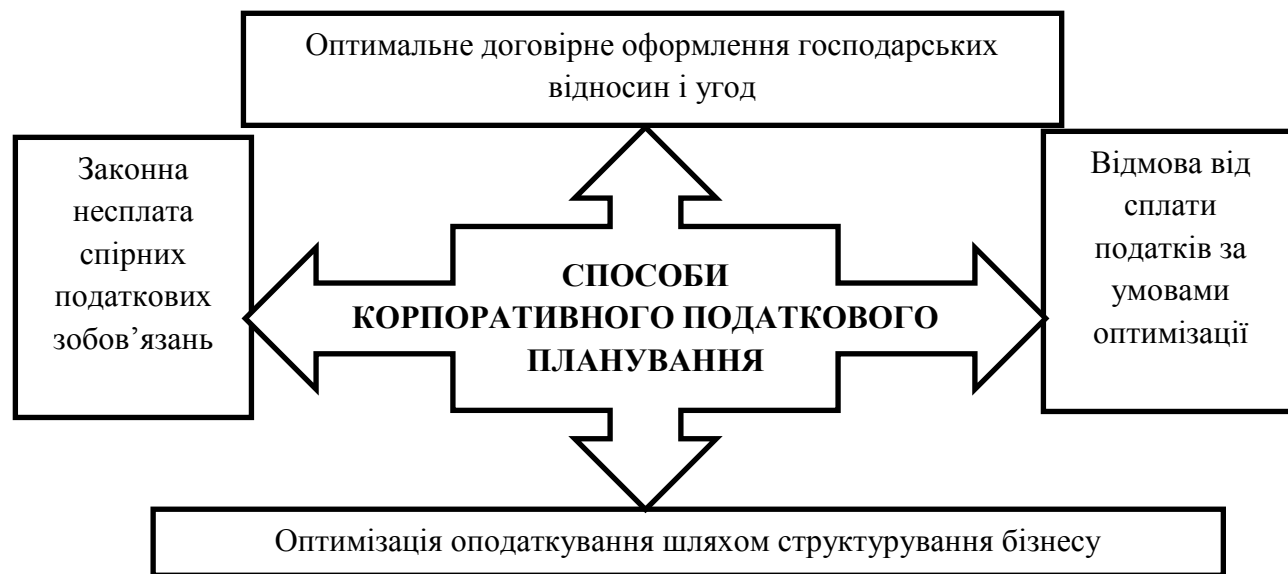
Крім того, платник зобов'язаний чітко вибудувати оптимальну структуру своєї діяльності платника, в основу якої покладено вимоги чинного податкового законодавства, а кінцевою метою є варіанти оптимізації оподаткування відповідно до заданих цілей.

Рис. 3. Пріоритетні позиції оптимізації оподаткування підприємств в межах провадження корпоративного податкового планування

Провадження корпоративного податкового планування має ґрунтуватися на врахуванні цілей і наслідків податкових реформ, серед яких, зокрема, пріоритети реалізації податкової політики, запровадження нових режимів оподаткування, трансформація умов і розмірів податкових ставок і пільг тощо. Оцінка даних явищ має проводитися з урахуванням наявних практичних передумов і постулатів фінансової науки, а імплементація нововведень, реалізація яких здійснюється протягом встановленого часового

лагу, дозволяє платникам врахувати їх у своїй діяльності заздалегідь, зважаючи на всі наявні вигоди чи коригуючи діяльність за умови запровадження жорстких обмежень. Відтак, перед початком кожного звітного року, фахівці зобов'язані здійснити перегляд умов провадження діяльності підприємством і його облікової політики з оподаткування, з огляду на всі ті податкові зміни, що, як правило, набувають чинності з першого дня звітного податкового року, та внести зміни до використовуваних способів корпоративного планування (рис. 4).

Рис. 4. Способи корпоративного податкового планування на підприємстві

Зважаючи на основну мету провадження корпоративного податкового планування – мінімізація податкових платежів, слід пам'ятати, що її можна досягти виключно шляхом отримання індивідуальних податкових консультацій і роз'яснень від державних податкових органів. І саме ці засоби використовують при обґрунтуванні несплати спірних податкових зобов'язань.

Висновки. Корпоративне податкове планування нині, в умовах постійних змін податкового законодавства та жорстких державних податкових механізмів фіскального спрямування, для підприємств є одним з основних законних методів мінімізації податкових зобов'язань і збільшення результатів діяльності. Саме методи та способи корпоративного податкового планування дають можливість суб'єктам господарювання врахувати всі особливі умови, що передбачені для проваджуваної ними господарської діяльності у податковому законодавстві, використовуючи при цьому в повній

мірі послаблюючі можливості оподаткування – ставки, пільги, спеціальні режими тощо.

Протягом 2015–2017 рр. частка збиткових підприємств, незважаючи на нижчий, ніж у 2010–2014 рр. рівень податкового навантаження, зросла з 26,3% до 27,2%. Причиною цього стало посилення фіскальної спрямованості податкової політики держави, а також неврахування господарюючими суб'єктами можливостей, визначених у податковому законодавстві для певних видів діяльності. Тобто постає питання щодо необхідності провадження податкового планування на мікрорівні.

Таким чином, досягнення оптимального оподаткування підприємства можливе за умови використання оптимізаційних способів і позицій корпоративного податкового планування, що дозволять не лише врегулювати умови та результати провадження його діяльності, а й сприятимуть напрацюванню автентичних схем оптимізації податкового навантаження шляхом мінімізації податкових платежів на законних підставах.

Література

1. Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2010 – 2017 роки. *Офіційний сайт Пенсійного фонду України*. URL: <https://www.pfu.gov.ua/category/informatsiya/byudzhet/arhiv-zvitnist-byudzhet/> (дата звернення 20.12.2018.)
2. Корецька С.О. Планування розвитку податкового потенціалу підприємств на основі комплексного підходу / С.О. Корецька // *Ефективна економіка*. 2011. № 10. [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_3/ (дата звернення 17.12.2018р.)
3. Магопець О.А. Організація податкового планування в системі корпоративного податкового менеджменту / О.А. Магопець // *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки: зб. наук. пр. Кіровоград: КНТУ, 2008. Вип. 14. С. 185–193.
4. Поддєрьогін А.М., Черненко В.К. Корпоративне податкове планування в фінансовому управлінні підприємством / А.М. Поддєрьогін, В.К. Черненко // *Фінанси України*. 2011. № 4. С. 47–54.
5. Україна піднялася в рейтингу простоти сплати податків // *Кореспондент*. 21 листопада 2017р. URL: business/economics/3908957-ukraina-pidnialasia-v-reitynhu-prostoty-splaty-podatktiv (дата звернення 17.12.2018р.)

References

1. Report on the execution of the budget of the Pension Fund of Ukraine over the period from 2010 to 2017. Official website of the Pension Fund of Ukraine URL:<https://www.pfu.gov.ua/category/informatsiya/byudzheth/arhiv-zvitnist-byudzheth/> (access date 20.12.2018.)
2. Koretska S.O. Planning the development of the tax potential of enterprises using complex approach/ S.O. Koretska// Efficient economy. 2011. № 10. [electronic resource]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_3/ (access date 17.12.2018)
3. Mahopets O.A. Organization of tax planning in the system of corporate tax management/ O.A. Mahopets // Academic papers of Kirovohrad National Technical University. Economic sciences: collection of scientific papers: Kirovohrad National Technical University, 2008. Issue. 14. P. 185–193.
4. Podieriogin A.M., Chernenko V.K. Corporate tax planning in the financial management of an enterprise/ A.M. Podieriogin, V.K. Chernenko// Finances of Ukraine. 2011. № 4. P. 47–54.
5. Ukraine rose in the ranking of tax payment ease // Correspondent. 21st of November 2017 URL: business/economics/3908957-ukraina-pidnialasia-v-reitynhu-prostoty-splaty-podatktiv (access date 17.12.2018)

Аннотация

Непочатенко Е.А., Бечко П.К., Барабаш Л.В.

Роль корпоративного налогового планирования в деятельности субъектов хозяйствования

В условиях рыночных отношений и возрастающей фискальной направленности налоговой политики государства перед предприятиями Украины встает вопрос об оптимизации результатов их деятельности, в частности – путем уменьшения сумм уплаты налогов. С данной позиции актуальность приобретает налоговое планирование, которое является неотъемлемой частью как корпоративного, так и государственного налогового менеджмента.

Внедрение в хозяйственную деятельность предприятия корпоративного налогового планирования требует выработки определенной концепции, главной целью которой является повышение результатов деятельности путем минимизации налоговых платежей, а результатом – рост доходов предприятия, предупреждение рисков налоговых правонарушений и гармонизация интересов участников налоговых отношений. Корпоративное налоговое планирование увеличивает спектр реальных возможностей предприятия, минимизируя при этом реальные риски налогообложения, однако лишь при условии четкой организации данного процесса в соответствии с обязательным прохождением таких этапов: анализ налоговых проблем, постановка задач с

использованием методов и схем корпоративного налогового планирования, упрощение порядка выполнения налогоплательщиками своих налоговых обязательств и проведение налогового мониторинга.

Действующее ныне в Украине налоговое законодательство предоставляет налогоплательщикам возможности реализации корпоративного налогового планирования и увеличения доходности за счет использования прописанных налоговых инструментов, способствующих этому: налоговых льгот, специальных режимов, свободных экономических зон, элементов бухгалтерского учета и прочее. Все обозначенные моменты переносятся в систему корпоративного налогового планирования как позиции, оптимизирующие деятельность субъекта хозяйствования. При этом важно определить способы оптимизации деятельности с налоговой стороны, используя, как обоснование, результаты индивидуальных налоговых консультаций и разъяснений от налоговых органов.

Таким образом, внедрение в организацию деятельности предприятий механизмов корпоративного налогового планирования будет способствовать не только повышению результатов их деятельности, но и наработке аутентичных схем оптимизации налоговой нагрузки путем минимизации налоговых платежей на законных основаниях.

Ключевые слова: *налоговый менеджмент, корпоративное налоговое планирование, налоговая нагрузка, налоговое регулирование, фискальная функция налогов.*

Annotation

Nepochatenko O.O., Bechko P.K., Barabash L.V.

Role of the corporate tax planning in the activity of business entities

Under market conditions and growing fiscal tendency of the taxation policy of the state the enterprises of Ukraine face the issue of optimization of their performance, in particular, through reducing the sum of tax payments. In this light, the tax planning becomes extremely important, being an integral part of the corporate as well as state tax management. Implementation of the corporate tax planning into the business activity of an enterprise requires the development of a certain conception aimed at increasing performance results through minimizing tax payments, resulting in the growth of enterprises income, in the prevention of tax violation risks and harmonization of the interests of the participants of tax relations.

Corporate tax planning increases the range of real opportunities of an enterprise, minimizing actual risks of taxation, however, only in case of clear arrangement of this process in accordance with obligatory going through such stages as: analysis of tax problems, setting goals using methods and schemes of a corporate tax planning, simplifying the procedure of fulfillment of taxpayers liabilities and conducting tax monitoring. Existing tax legislation in Ukraine offers taxpayers the opportunities to implement corporate tax planning and to increase profitability by means of using legislated tax tools that promote this, such as: tax benefits, special regimes, free economic zones, elements of accounting, etc.

All mentioned aspects are transferred into the system of corporate tax planning as items that optimize the performance of a business entity. In this case, it is important to define the ways of optimizing the performance on the part of taxation, using substantiation, the results of the individual tax consultancy as well as the explanations of tax authorities.

Thus, the implementation the mechanisms of corporate tax planning into the performance of enterprises will promote not only the improvement of their performance, but also accumulating authentic schemes of optimization of the tax burden by minimizing tax payments on legal grounds.

Key words: tax management, corporate tax planning, tax burden, tax regulation, fiscal function of taxes.

УДК 633:338.439(477)

DOI 10.31395/2415-8240-2019-94-2-108-121

ЗЕРНОВА ГАЛУЗЬ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

О. О. Кутова, викладач

ВСП Тальнівський будівельно-економічний коледж

Уманського національного університету садівництва

В статті аналізується ретроспективний та сучасний стан виробництва у зерновій галузі України. Відмічається його інтенсивний тип зростання. Вказується на нестабільний характер динаміки урожайності зернових та зернобобових культур. Доводиться ключова роль зернової продукції в структурі вітчизняного агропродовольчого експорту. Вказується на недоліки переважно сировинного агропродовольчого експорту та досліджуються його причини

***Ключові слова:** зернова галузь, урожайність, інтенсифікація, нестабільність, агрокультура, експорт, сировина, готова продукція, кормове зерно, дефіцит м'яса.*

Постановка проблеми. Зернова галузь є основою аграрної сфери економіки. Це обумовлено значенням її продукції для потреб внутрішнього продовольчого ринку та вітчизняного аграрного експорту. Переважна більшість сегментів продовольчого ринку країни залежить від ефективності функціонування зернопродуруючих господарств. І це не лише промислові підприємства зернопродуктового підкомплексу – борошномельні комбінати та хлібозаводи, крохмале-патокові та спиртові комбінати, підприємства лікеро-горілчаної та пивоварної галузі, виробники кондитерської продукції тощо. Обсяги виробництва та якість тваринницької продукції також залежать від зернової галузі, яка є основою кормової бази для птахівництва, м'ясного